

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Egy példány 10 fillér.

FŐSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,

földbírtokos.

Dr Hínlédor Fels Ernő,

orsz. képviselő.

Dr Viola Sándor,

ügyvéd.

Dr Kállay Tamás,

orsz. képviselő.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kír. postatakarékpenztári cheque-számla 10,489. szám.

Nemzeti ébredés.

— július 1.

A törvényhatóságok ország-szerte védelmére sorakoznak a megtámadott magyar alkotmány-nak. Egymás után határozzák el, hogy az országgyűlés által meg nem szavazott adót nem hajtják be, az ujoncokat nem állítják ki. Tisztviselőiknek megtiltják, hogy a darabont kormány törvénytelen rendeleteinek végrehajtásában közreműködjenek. És teszik ezt az 1886. évi XXI. t.-c. 20. §-ában gyökerező joguknál fogva s az országgyűlés június 21-iki határozata alapján.

Szép és örvendetes jelenség, hogy a 67-es kormányok által önkormányzati joguktól csaknem teljesen megfosztott törvényhatóságok, melyek az utóbbi időkben csak a mindenkor kormány hatalmi céljainak kortes eszközei voltak, most a mestersegesen előidézett kábultságból felocsudva, ismét visszatérnek régi tisztos hivatásukhoz és védelmükbe veszik a törvényt, az alkotmányt.

Mindenesetre vigasztaló ez azokra nézve, akik látván, hogy a törvényhatóságok politikai működése eddig a kormányok iránt való bizalmi nyilatkozatokban merült ki, elszomorodtak e régi szép intézmény hanyatlásán. És bátorításul szolgál azoknak, kik a nemzet igazaiért való küzdelemben eddig a legtöbb törvényhatóság részéről csak ellenséges indulatot és rossz akaratot tapasztaltak.

Ha a törvényhatóságok megakarnak felelni nevüknek, ha hiven akarják teljesíteni hivatásukat, ha azt akarják, hogy a multban kivívott tekintélyük helyre álljon, akkor nem tehetnek mást, mint hogy a nemzeti önvédelem táborába szegődnek és tiltakozó szavukkal állanak ellen a törvénytelen ségeknek. — Feljogosítja őket a törvénytelen adószedés és ujonc állítás megtagadására a már említett 1886. évi XXI. t.-cikk 20. §-a.

De ez nemcsak jog, hanem szigorú kötelesség is. Mert vannak régi törvényeink, melyek az országgyűlésileg meg nem szavazott adók behajtását és ujoncok állítását a vármegyéknek határozottan megtiltják. Így az 1504.

évi I. t.-cikk 5. §-a kimondja, hogy: „Ha pedig valamely vármegye valami adót vagy bármi segélyt önszántából és nem az egész ország megegyezésével és akaratából, tudnillik az országgyűléseken kívül és így az ország régi szabadsága ellenére ajánlana vagy szolgáltatna bármi módon és akármely keresett szín alatt a királyi felségnek: akkor az ilyen vármegye nemeseinek a közönségét egyetemben legott a hitszegés vagy hamis eskü büntetésében és becsületének s emberségének elvesztésében marasztaltnak, elítéltnek és az ország többi nemeseinek a testületéből kizártanak és kirekesztettnek kell tekinteni.“

Ezt a törvényt ellenkező törvény meg nem változtatta, sem az ellenkező gyakorlat meg nem szüntette. A változott viszonyoknál fogva azonban a »vármegye nemesei« alatt a vármegye közönsége értendő és a törvényben megállapított büntetés ma már nem alkalmazható ugyan, de a tilalom megmaradt és kötelező. A későbbi törvények, melyek e tárgyban hozattak, mind e régi törvény alapján állanak s így csak megerősítik azt. És a mely törvényhatóság elég hazafiatlan és gyáva lesz arra, hogy a törvénytelen kormány eszközévé aljasodjék, azal szemben a közvélemény fogja alkalmazni az 1504-iki törvény büntetését: a megvetést. De módjában lesz a majdan kinevezendő becsületeskormány-nak is, hogy az ilyen törvényhatóságokat felelősségre vonja.

Az alkotmányellenes kormányzat fölött való megbotránkozás érzése vármegyénkben is hatalmas lánggal lobog. Még azok is, akik eddig a bukott rendszer hívei voltak, belátják most, hogy az egész nemzetnek tömörülve és egységeselszántásgal kell az alkotmányon, nemzeti létünk ellen irányuló támadás ellen védekezni. Bekell látnia mindenkinek, hogy az önvédelemre alkalmazásba vett fegyvert addig lenem tehetjük, míg a vesztünkre törő kamarillán és annak nyakunkra vezényelt bérencein teljes diadalt nem aratunk.

Udvarhelyvármegye tisztikara dicséretre méltó lépést tett akkor, midőn a június hó 26-án

tartott értekezletén elhatározta, hogy az alkotmányellenes kormány-nak a törvénytelen kormányzásban nem fog segédkezet nyújtani. De ez nem elége A tisztviselők szava nem a vármegye határozata. A tisztviselők elhatározása pozitív eredményre nem fog vezetni, ha a vármegye, mint ilyen nem áll melőlők és nem támogatja őket tekintélyével.

Össze kell hívni haladéktalanul a törvényhatósági bizottságot, hogy ne csak a tisztviselők, hanem maga a vármegye mondjon lesújtó ítéletet a törvénytelen kormány fölött. Magának a vármegyének kell határozott egyenességgel, minden félreértést kizáró szigorúsággal megtiltania a törvénytelen rendeletek végrehajtását és a megtiltást azoknak nemcsak behajtását, hanem pusztá elfogadását is Hasonlóképp meg kell tiltania az ujoncállítást, illetve még az önként jelentkezők besorozásánál való közreműködést is. És biztosítania kell tisztviselőit arról, hogy őket a kormány részéről jövő bármily erőszak ellen meg fogja védelmezni. Ha ez nem történik meg, azt kell hinnünk, hogy a tisztviselők demonstrációja csak komédia és azért rendezte valaki, hogy a közfigyelmet a lényeges dologról a lényegtelenre terelvé, érdemeiket szerezzék a darabont kapitány és cinkostársai előtt.

Nekünk azonban nem kell az a politika, melynek az a főelve, hogy a kecske is jóllakjék s a káposzta is megmaradjon. — Gondunk lesz rá, hogy a közfigyelmet ébren tartsuk és megmentsük a vármegyét a labancság szegyenétől.

p.— e.—

A politikai helyzetről.

Egy nagy csata képét látjuk, hol jóformán csak az elő csatározások folynak. Harcban áll egyfelől a megvénhedt, de még mindig veszedelmes kamarilla, s az ezen csodálatos légkörbe nevedett Habsburgok, kiknek első csapatát képezi egy Morvában született magyar származású osztrák tiszt, az ő főispánjaival és fizetett sajtójával.

Másfelől áll egy élni akaró és tudó, multjára mindig büszke nemzet, kezében törvényei, ha kell kard, szívében lángoló szeretet alkotmánya, a haza földje iránt, agyában

az a tudat, hogy rendeltetése van a művelt államok sorában, melyet történelmi emlékek azon sora nyom, hogy ellenfelei, kik vele egyek kellett volna legyenek, századok óta törekedtek kitörölni a nemzetek, az élők sorából.

A tudós Leibnitz a népek jogai és szabadságai elleni örökös konspirátoroknak nevezte a Habsburgokat.

Hormajer pedig azt írja, hogy mióta a Habsburgok neve először felmerült, minden törvénynek és történelmi közjognak halálos ellenségei voltak.

Történelem bizonyítja, hogy a Habsburgok csak a végső kényszernek engedtek mindig. És magának első Ferencz Józsefnek a szive csak akkor fordult a nemzethez, mikor a prágai béke kikergette nagy Németországból, hol elődei hatszáz esztendeig parancsoltak és kikergették Olaszországból, hol kénye-keve szerint uralkodott. Csak akkor ismerte el hazánkban a jogfolytonosságot, — hol pedig azelőtt a hóhér nagyon dolgozott — mikor a porosz katonák a Burg ablakai alá rakták őrtüzeiket.

A magyar nemzethez fordult, ki 1848-ban a tót küldöttségnek határozott ígéretet tett, hogy az április 11-én szentesített törvények soha sem nyernek érvényt; ki a mikor a villa-frankai békét kellett aláírnia, úgy nyilatkozott:

Én osztrák császár vagyok s nemvetem oly szerződésnek nem írom alá, melyben a népakarat, mint akarat, mint jogcim említettik; én nem akarok népakaratot elismerni, nem is ismerem el, ez forradalmi cselekvés volna, mely dinasztikus jogaimba ütközik.

A viszonyok kényszere közelebb hozta a nemzethez, hol a király imádók elnevezték a Habsburgok „legalkotmányosabb uralkodójának“. Pedig gróf Zichy Miklós mondása szerint „de könnyű a fél szeműnek királynak lenni, a vakok között“.

Bizzunk sorsunkban, ha egyébként nem, a végszükség majd csak közelebb hozza uralkodónk szívével.

Bámulni lehet azt az akaratot és kitartást, melyet uralkodónk a nemzet akaratával szemben kifejt. Folyton hangoztatja, hogy engedékenységét saját tekintélyét és a hadsereg méltóságát sértené. Holott az uralkodó tekintélye csak emelkedhetik, a hadsereg ereje és méltósága öregbedik, ha az a nemzet szívével össze van forrva.

A családi hagyomány, a tekintély csorbulás, hadsereg méltósága stb. stb. csak a hidra karjai, a feje a kamarilla, mely csodabogár nem egyéb, mint Magyarország rovására Ausztria és saját hatalmi érdekét istápoló vén tábornokok és főhercegek.

A százkaru hidra veszélyessége csak akkor szűnik meg, ha fejét metszik. Mi csak akkor menekszünk meg a mi hidránktól, ha az ország testéről lefejtve, elszakadunk Ausztriától.

* * *

Hogy minő erővesztés van az Ausztriával való kapcsolat miatt, látjuk a történetből, de látszik a jelenből. Fejérváry, ki rendíthetetlen hűségű uralkodóhoz, kitartó, elszánt és merész célja elérésénél. Minő erő volna egy nemzeti uralkodó alatt. De mily kárhozát és veszedelem sokat szenvedett hazánkra, ha idegen érdekek szolgálatába van

Egy lehet csak törekvésünk: elszakadni Ausztriától.

* * *

István első királyunk a honfoglaló nemzetségek fejének jogait respektálva, megvetette a főispáni intézmény alapját. Ők voltak a nép atyja, nevelője, oktatója a békében, ők egyenlítették ki a rokonok, szomszédok közötti viszályokat és voltak vezetőik a háborúba, ez által az ország védelmezői. A Habsburg uralom óta igen gyakran álltak a polgári szabadságok elnyomóivá, a kamarilla bérenceivé, hazánk természetes fejlődésének kerékkötőivé.

Voltak és vannak hazafiak; voltak, kik a nemzettel együtt éreztek, de igen sokra illik Eötvös Károly jellemzése: „Olyanok, mint a makartcsokor, a szobának a legdiszesebb helyét foglalják el, de arra valók csak, hogy a mocskot és port magukra vegyék“.

Ugy tudjuk, megyénk főispánja legkisebb hajlamot sem árul el a nemzeti ügghöz való csatlakozásra. Ha így van, gondoskodni fogunk, hogy a béketűrő és emberbecsülő

székelyt más oldalról is megismerhesse.

Egy a törekvésünk: elszakadni Ausztriától és átadni bérenceit, hogy boldoguljanak együtt úgy, amint tudnak, hazánk pedig legyen egységes, erős, mint a nemzeti fejedelmek alatt.

* * *

A nemzeti szabadság egyik uttorője a szabadsajtó. 1848-ban a nemzet vezérei voltak a szabadsajtó szolgálatában, ezeknek tolla volt a fegyver, mely megdobogtatta a nemzet szívet, összehozta a kunyhó lakóját a palota urával és a nemzeti ügy zászlója alá sorakoztatta. A sajtó szolgálói voltak, kik a nemzeti ügy leverése után nem ügyelve a hatalom zsarnokoskodására, apró boszantásaira, nem félve a börtöntől, zaklatástól, vigasztalói voltak az elnyomott nemzetnek, fentartották a nemzeti szabadság és önállóság forró gondolatát.

De ha valahol a hatalom szolgálatában lehetett aljas lelkületűeket találni, úgy a sajtónál mindig volt. A közvéleményt azonban okoskodásuk nem tántorította meg, a sajtó ezen munkáit lenézéssel és megvetéssel ítélte el, mert tudta, hogy érvelésük nem a szívből, tiszta meggyőződésből ered, hanem megfizetett szolgálalelkűségéből.

Fejérváry fejében szintén megvilant az eszme az igaz közvéleményt kidomborító és a nemzet ügyét szolgáló sajtót elnyomni, korlátozni. Akadtak korunkban is a sajtónak olyan parazitái, kik meggyőződésüket félredobva, az idegen érdekeket támogató hatalom szolgálatában, előre kieszelt fufanggal törek dnek félrevezetni, megmérgezni a közönség lelkét. Ha a sajtó olyan termékere akadunk, mely a magyar sajtó nagy multjáról és történelmi hivatásáról így megfélekedezik, idegen érdeket szolgál, dobjuk félre és íróját megvetve, undorral forduljunk el tőle.

Most csak azokban bizhatunk, kik az önálló független Magyarország felépítésén munkálkodnak

* * *

Hogy minő kinövéséi és minő eszkei vannak a kamarillának, mutatja a tolnamegyei lázadás.

Fejérváry úgy nyilatkozott, hogy az ellenzék erejét minden esetre meg fogja törni és ha más mód nem áll rendelkezésére, olyan nemzetiségi, vallásfelekezeti és osztályharcot teremti, minő még nem volt Magyarországon.

A vallásharc aligha sikerül. A nemzetiségekkel meg tisztában van, tudja azt, hogy Erdélyben az oláh, Felsőmagyarországon a tótok, Délen a rákok a kamarillának örökös eszközei, tehát ezeket bármikor ellenünk lehet vinni, de tisztába van azzal is, hogy a nagy magyar Alföld józan eszű, bátor népében a nemzetiségek hatalmas ellenfélre találnak. Mit tett? Fizetett sajtója és komisz ügynökei utján Tolna- és Veszprémmegye napszámos népeit fellázította a munkaadó gazdák ellen. Hogy mennyire reá vall a kamarilla kezére, bizonyítja a munkások lehetetlen követelése. Követelésük az, hogy a napi bér kétszeresre emeltesék, de hetenként csak három nap dolgozzanak. Ilyen gondolat a munkászerető magyar néptől nem ered, az ha megköveteli a fizetést, a munkában is helyt áll. Ilyen gondolat csak az egyetértést megrontani akaró ördögi lelkekben születhetik, csak az ajánlhat munkátlanságot, mert tudja azt, „a henység az ördög párnája“ és az ilyen ember mindig kész a zavarokra. Azt akarja, hogy a szép nemzeti egyetértés megalkotói, a nemzet erejét képező gazdaközönséget folytonos rettegésben tartva, a nemzeti küzdelemtől visszariasztassák, első sorban legyőzessék, aztán majd elbánnak a vezér nélküli fellázadt néppel.

A nép az említett két megyében villákkal és kaszákkal felfegyverkezve akadályozza a munkálkodni akarókat.

Uram Isten! mikor szűnik meg ez a nép bűnhődni?

Fordulj még édes népem azzal a kaszával, üzd el csábitódat, arasd

le érett gabonádat, raktározd és tartsd készen a kaszádat de ne honfitársaidal szembe, mert hidd el nekem, a kamarilla féluton nem szokott megállani. Fend ki a kaszát, de ne szennyezd be honfivérrel, hanem segíts megalkotni az önálló, független magyar államot.

* * *

Ti meg urak, kik akarva vagy nem akarva a nemzeti ügy ellen sorakoztatok, álljatok félre, ha magatokba éreztek erőt és bátorságot, legyetek a nemzet harcosai, lépjétek be a függetlenségi pártba, mint tette a napokban Szentiványi Árpád, eddig Tisza-párti, vagy legalább lépjétek le a szintérről, mint — hirszerint teszi — Hódossy Imre és teszi az egyetlen félre járó képviselőnk: Daniel Gábor az oláhfalvi.

Legyen az országban egy akarat, egy párt, mert csak így válhatunk el Ausztriától, bajaink, nyomorúságaink, szegénységünk és viszálykodásaink kuforrásától és így alkothatjuk meg az önálló, független Magyarországot.

Legközelebbi teendőink a népoktatás javítása érdekében.

5. A tanító teendői az oktatás sikere szempontjából.

a) Didaktikai tanácsok.

Az iskola az életnek egy darabja, tehát az élet szolgálatában kell, hogy álljon. Már előbb említettem volt, hogy nem áll eléggé ebben a szolgálatban.

A népiskola paedagógiája Comenius óta elméletben egészen új alapra helyezkedett, a gyakorlatban azonban igen keveset haladt. Általánosan ismertek ma már a nevelés természetességének elvére épített rendszerek, gyakorlati követelések; de az elvek nem mentek még annyira át a köztudatba, hogy alkalmazásuk az egész vonalon folyamatba jöhetett volna. A didaktika és methodika szabályai ugyan szorgosan tanítatnak, de az a készség, mely alkalmazásukat biztosítaná, éppen nem álta-

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

Nem alkuszunk!

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája.

Legyen elég a gyáva alkuvásból!
A kocka eldőlt... már elég legyen!
A szóbeszédnek ideje lejárt már,
E megcsalt nemzet most immár tegyen!
Szentségtörő kéz elrabolta tőle
Legszentebb jogát... nem alkudhatik,
Nem alkuvással, erős férfikkal
Tartá fenn magát oly sok századig...

Meggyalázná évezredes nevünket,
Ki tédet hajtva koldulna tovább!
Hisz' van még erő szívémben, karunkban,
Oh volt már sorsunk sokkal mostohább...
Addig éljünk csak, ameddig szívémből
Ki nem pusztul a nemes büszkeség,
Mig gyávasággal meg még nem gyaláztuk
A magyar ősi, büszke, nagy nevét!

... Elég legyen a gyáva alkuvásból!
Legyen már magyar újra a magyar!
Mutassa meg ő, hogy mit tud kivíni,
Ha szent erővel kel föl és akar...
Dobbanjon össze minden honfi-szív most,
És asztán jöjjön akár a pokol!...
Évezredes hazánk! te élni fogsz s mind
Valóra válik, miről álmodol...

Hegy István.

A csalódott.

— Rajz a nép életből. —

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája.

Írta: Miklós Károly.

Becsületes, jómódu ember hírében állott a faluban, sőt a vidéken is Kaszás Mihály gazduram s egyetlen gyermeke Juliska olyan szép leány

volt, hogy messze nem akadt párja.

Pünköszt nagyhete volt. Mindenütt tisztogattak, meszelték a faluban, de talán sehol sem olyan serényen és nagyban, mint Kaszás Mihályéknál. A szomszédasszony Kutiné, ki ott segített, már el is beszélte a boltban, mikor füszerért küldték, hogy a Juliska kendőváltására készülnek, mely a második ünnepnap lenne, még pedig a szomszéd falu legszebb s leggazdagabb legényével, Varga Palival.

Elérkezett a kitűzött nap. Az egész háznál nagy sürgés-forgás volt. Juliska ünnepi ruháját vasalhatta; édes anyja, Kutiné és egy pár szomszédasszony, meg komámasszony süttötek-főztek, míg Kaszás Mihály gazduram a pincében üres üvegeit töltögette saját termése zamatos borából. Folyt a munka erősen, készülődtek nagyban.

Mindenki jókedvű volt a háznál, csak kis Pista, a szolgálégény nem, aki egy idő óta mindig szomorkodott. Pista szomorúsága különösen e napon fel is tünt mindenkinek s Kaszásné meg is kérdezte: „Nem tudja-e mi baja lehet Pistának? Hisz máskor, ha valami mulatságra készülünk és megkináltuk őt is valamivel,

még a gátat is átugrotta volna örömeben s most nem kell neki semmi.“

— Igaz biz' a feleség, — felelt gondolkozva Kaszás Mihály gazduram — mert ezt mostanában én is tapasztalom! Azelőtt, mikor hajnalba az istállóba költeni mentem őt, már a lovak között fütyölt, most meg olyan csendes néhány nap óta. Éjszakázni jár bizonyosan valahová, azért olyan kedvetlen, no de majd keményebben fogom ezentul!

E beszélgetés közben történt éppen, hogy Pista délire itatni vezeté a lábas jószágot, amikor egy tüzes esikót vigyázatlanágból elszalasztott, mely az aprójószágban keresztültörve, iramodott a kert felé. Kaszás gazduram sem türhette, hogy kissé érelyesen oda ne szóljon Pistának, a mire ő szokatlanul visszafelelt, erre Kaszás gazduram nem állhatá meg, hogy Pistának két gyenge nyaklevest ne adjon.

Pista dühös pillantást vetett gazdájára, de abban a pillanatban elfordította fejét, mert két forró könyccsepp hamar felszáradt, de utána az arca valami sötét elszántaságot mutatott, amit azonban gazdája nem vett észre.

Zavartalanul folyt tovább a munka

a háznál. Megérkeztek napnyugat után a vendégek s nemsokára jött Varga Pali, a kérő is, zöldre festett szekéren, cifra szerszámu két tüzes lovával. Megkezdődött hát a vigság; vigan szólt a muzsika, ettek-ittak, táncoltak határtalan jókedvvel.

Egyedül Pista volt a háznál szomorú. Félrehúzódott az istállóba s a jászol szélére ülve szomoruan gondolkodott. Egyszerre csak a lovak közé megy, átölelve megveregette a nyakukat, mintha bucsuzott volna tőlük, az ő kedvenceitől. Azután a kebelébe gyűrt egy kötelet, egyenesen a kertbe ment s ott egy öreg almafa alá leült a gyepré. Fejét kezeibe hajtá s egy ideig szomoruan gondolkodott; hanem egyszerre csak erős zokogásban tört ki, keservesen mondogatta magában:

— Soha se hittem volna, hogy valaki valakit ilyen könnyen vegyen!... De hát miért mutatott hozzám mindig ilyen jó szívet? Miért beszélgetett velem mindig oly szívesen s barna szemével akkor miért vetett olyan mosolygó pillantást rám? Miért adott vasárnaponként bokkrétát a kalapomba s ha tánc volt, miért táncolt velem a legszívesebben? Oh, hiába, neki is jobban tetszik a gazdag!

lános. Vannak a kor színvonalán álló igazi jó iskolák, de az iskolák jó része még mindig gépiesen tanít az írás, olvasás és számolás bizonyos fokú készségére, az elemi ismeretek többi ágánál a „tanulás” (szómagolás) folyik. Az ilyen tanulás az oktatás magasabb fokozatain is csekély haszonnal jár; az elemi oktatásnál azonban káros, mert alkalmat ad a tanítónak arra, hogy az ismeretek forrásától, az élettől, a természeti dolgoktól elvonja a gyermeket, elfojtja benne a tanulás vágyát.

Hiába hirdeti Spencer Herbert, hiába jöttek rá mások is arra a didaktikai igazságra, hogy a gyermeknek a rendszerbe szedett kész igazságok (több, kevesebb ugynevezett magyarázattal) nem valók, hanem a gyermeknek a szemléltetendő dolgokon (melyekhez cselekvés fűződik) meg kell tennie azt az utat, melyet az emberiség a mai művelődés létrehozásáig megtett; hiába tanulják a leendő tanulók a „tanulmányokat”, az élet az összefoglaló közlések s leckeadások számonkérések, ritka dícséretetek, sűrű korholások járják! Csuda-e, ha a gyermekek „nem akarnak tanulni” s az eredmény még mindig oly igen gyarló.

A gyermek *akar* tanulni, hiszen kíváncsisága nem más, mint a tanulni-vágyásnak ösztönyszerű megnyilatkozása; csak *ugy* nem akar tanulni, a miként mi akarjuk, hogy tanuljon. Leküzdhetetlen ellenszenvre a tölcsező rendszer ellen, észrevételt követelő tiltakozás az elavult „magyarázás”, lecke-feladás és felkérdezés ellen.

Van a civilizált földnek egy olyan nagy darabja, a melyen a hangos tiltakozást kezdik észrevenni. Ez a föld az amerikai unió földje, a hol Parker s mások apostolkodásának hatása alatt, a tanítók egy része hada üzent a tölcsezésnek. A Parker hatása alatt álló iskolákban (a melyeknek térfoglalása örvedetesen halad) nincs tölcsezés; nincs *tanulás*, ellenben van *tanítás*: az összes reális ismeretek szemlélet, cse-

Jól esett lelkének, hogy így kisírhatta és kipanaszkodhatta magát. A lábujja zsebéből kihuzott egy piros fonallal kihimzett zsebkendőt s azzal könyeit törölgetni kezdte. De buja nem oszlott el, mert kebeléből mély sohaj tört fel:

— Oh, minék is születik a szegény ember a világra.

Felkelt, kivette kebléből a kötelet, azt az almafa egy vastagabb ágára erősítette s még egyszer a házuk felé intve annyit mondott:

— Juliska, Juliska, az Isten áldjon meg, légy boldog!

A következő pillanatban már a kötélen függött.

* * *

Ott van a sirhelye az öreg fa alatt, melyet nem jelöl egyéb, mint bozót s a melyet még nappal is elkerül minden ember. Még a vadvirág sem üt itt tanyát, mintha az is mutatná, hogy ez a hely elkárhított. Csak a szél az, a mely el nem kerül, a mely mikor végig zug-bug a kert fái között, megrázza e vad bozótot s a mint innen tovább nyargal, mintha panasznál a mező virágainak, hogy az, aki ott alant pihen, egykor nagyon-nagyon szenvedett.

lekvés és élőszo alapján taníttatnak. A kik megfigyelték az újvilág ezen új iskoláit, az eredményt meglepőnek mondják.

Jellemző reánk, cselekvésre lassu magyarokra, hogy a Parker által a megvalósulás útjára terelt gondolat nálunk még hamarabb képezte megbeszélés tárgyát, megvalósulása érdekében azonban még mi sem történt. Nem azért, mintha be nem látnók a tölcsezés káros voltát, hanem azért, mert a természet, az élet könyvéből tanítani ugyan könnyű és élvezetes dolog, de fáradságos az előkészítés. Tölcsezési készülés nélkül is lehet, hanem élőszoval, beszélgetés útján, szemléltetés alapján csak gondos készüléssel lehet.

A ki tehát nem akarja tanítványait „tanulás”-sal sanyargatni, lelkükben a tudásvágyat elnyomni, az készüljön a tanításra, építsen a szemléltetésre, élőszo s az egy olvasókönyvön kívül ne használjon más tankönyvet. Ne törődjék a vizsgával, melyen majd „jól kell felelni”, hanem csak azt nézze, hogy tanítványainak intelligenciája gyarapodjék, tudásuk köre nagyobb legyen és tudásvágyuk kielégítésére impulzust és irányt kapjanak.

Ha ilyen irányban teljesíti a tanító az ő oktatói kötelességeit, soha át nem lépi az iskola küszöbét gondos *készülés* nélkül. Soha sem bizza magát a véletlenre; munkája sikerét tehát kockára nem teszi.

A készülésre minden részletre kiterjedő utasítást adni nem adni, mert itt nemcsak a dolgok természete, hanem a tanító egyénisége is számbajö. Általánosságban csak annyit lehet mondani, hogy a tanítónak mindig tudnia kell mit, miért és hogyan tanít? Azonfelül elő kell készítenie a szemléltetési, foglalkoztatási eszközöket, dolgokat és azokat a kezeügyében, „készenlét”-ben kell tartania.

A tanítás és módszertanokban közzölt „formális fokozatok” megkönnyítik a készülést az ő szempontjaikkal, s akiben kevés az önállóság jó is, ha ragaszkodik azokhoz, ám a kinek teher a szűkebb keretben való mozgás, ne kösse meg magát, csak arra legyen gondja, hogy tanítása hézagossá ne váljék.

Ember János.

(Folyt. köv.)

EGYHÁZI ÉLET.

Az udvarhelymegyei ev. ref. egyházi értekezlet.

Székelyudvarhely, jun. 30.

Lélekemelő, lefolyásában magasztos, szép ünnepélyes közgyűlést tartott folyó hó 29-én Felsősfalván az udvarhelymegyei ref. egyházi értekezlet. Már öt éve, hogy a református egyházban Isten országa építésén társadalmi uton is munkálkodnak s ez az ötödik beszámoló közgyűlés tanuságot tesz, hogy a kibontott zászló alá a hivek kész örömmel sorakoznak, mert a szeretet az egyedüli vezéreszméje ezen egyesületnek s nem a hódítás, mások gáncsolása, de az ezen egyház kebelébe tartozók hitéletének erősítése, megszilárdítása az egyedüli célja. Hogy a „Sóvidék” lakosságának jó nagy része ott volt ezen összejövetelen s így a hallgatóság száma ezerekre rugott, mondanunk sem kell, hiszen a távol vidékről és a szomszédos Marostordavármegyéből, valamint városunkból is igen sokan vettek részt.

A reggeli órákban a Székelyudvarhely felől érkező vendégeket hortobágyi csikós ruhába (vajjon miért nem az eredeti székely viseletbe? Talán immár nem kapható itt minálunk? Szerk.) öltözött lovasbandériummal Veress Mózes ev. ref. énekvezér fogadta; szívélyes Istenhozottat mondva az érkező vendégeknek, mire Dr Gyarmathy Dezső főgondnok, lapunk főszerkesztője válaszolt.

Az elszállásolt és az ut fáradalmait kipihent közgyűlési tagok és vendégek a harangok hívó szavára 10 órakor a restaurált, szép tisztán tartott tágas templomba siettek, hol az áhítatos énekek után Vajda Ferenc székelyudvarhelyi ref. lelkész, ért. alelnök emelte a buzgó gyülekezet fohászát igen szép imával Istenhez. Megszoktuk már s így az általános nézetnek adunk kifejezést, hogy az udvarhelyi egyház megye legelső ref. egyházának tehetséges lelkésze, kit az utóbbi napokban kolozsvári lelkésznek is jelöltek s csak rajta mult, hogy az udvarhelyiek örömeire, jelenlegi állásában megmaradt, mindig a leg-gondosabban kidolgozott, tartalmas egyházi beszédeket mondja és lélekemelő imákat tartja, nemcsak idegen helyen, de egyházközségei templomában is.

Hegy Péter peteki fiatal ref. lelkész egyházi beszédeit azonban kevesebbszer hallhatjuk, de mindig teljes meglepedéssel és dicsérettel adózunk tartalmas, lendületes, sok eredetiséget magába foglaló és ékezen, teljes hévvel előadott szónoklataiért. Bár a rendelkezésre álló terünk kevés mégis ide iktatjuk ezen alkalommal tartott beszédének vezéreszméit, mint amely akármelyik (Máté VII. 21. alapján) felekezet templomába egyházi beszédnek méltóképen beillenek; ment lévén minden felekezeti vonatkozástól.

Az egyház munkásainak — anyaszentegyházunk minden tagjának pedig — mint mondá — az kell, hogy legyen teendője: az egyháztagokat a vallás iránt való szeretetben, a benső vallásosságban erősíteni s így az Isten országát építeni. Abból épül fel a közjóllét temploma, ez által érhetjük el célunkat: a boldogságot és örökéletet. Krisztus az ő tevével, életével jelöli meg az életirányt számunkra, a melyből megtanulhatjuk, hogy a valódi keresztényi vallásosság nem az Ur nevének folytonos emlegetéséből, de a helyes cselekedetekből áll. A vallás, mit a Krisztus hirdett nem tudomány, életelv az, s ezen életelvnek elnyeréseért kell törekedjünk, hogy az Isten országa diadalra jusson, mely az emberek erkölcsi életének kiépítésében áll. A lélek nyugalma csak úgy van meg, ha nemcsak mondjuk, de cselekedszük is az istenes dolgokat. A kik a legnagyobb gazságokat a Krisztus nevében hajtották végre, bünt bűnre halmoztak, a kik Isten nevében végzik a gonoszát, hiába várják az Isten országát, el nem érik, ezek kirekesztetnek az emberi társaságokból és Isten országának örökéből. Erkölcsi fejlettség, erkölcsi tökély nélkül nem érhetjük el a célt, mely nemcsak üres ábránd, de munkásságunk eredménye, mely az emberiséget át kell hassa és ezen az alapon az örökéletet számunkra a mennyországban megnyissa. A hit benső tap és tudat, élet az Istenben, azaz az Istennek megnyilatkozása az ember lelki világában. A hit feltételezi, megköveteli a munkásságot, cselekedeteket, tettek sarkall. Ez által él bennünk a Krisztus. A szívnek tettekben való megnyilatkozása jelenti hitéletünket, s a ki el nem mulasztja a szív indulatait megnyilatkoztatni, a ki jót cselekszik másokkal s minden a mit tesz, a szívében élő szeretet, ösz-

tönzésének kifolyása: ez az igaz követője Jezusnak, örököse a mennyországnak.

Ha cselekedeteink a lelkiismeret mélyére vannak alapítva, s úgy árasztják el szívünket: ez a mennyország, ez az Isten országa.

Nem volt a nagyszámú gyülekezetben egyetlen hallgató, ki teljes figyelemmel ne kísérte volna e sok életigazságot tartalmazó egyházi beszédet. Közbe Mircse Dénes áll. ig. tanító vezetése mellett ez alkalomra alakult vegyeskar énekelt igen szépen, megható egyházi jellegű éneket.

Az istentiszteleti rész lejárván, az értekezletet Kovács Daniel világi elnök nyitotta meg magvas, szép gondolatokkal teljes beszéddel. Megnyitójában az emberiség két kiváló alakjának az ó-kor bölcsének Sokratesnek és az Isten fiának Jezusnak a tanítása és élete között vont párhuzamot s szépen kiemeli a Krisztus tanításait, mely a szereteten és példaadáson épül föl, míg Sokrates sokszor erőszakkal akart javítani. A szeretettel való tanítást, nevelést, a szeretetben való egyesülést tartja az élet legszebb feladatának Isten akarata teljesítésének. Ilyen eszméktől áthatott lélekkel üdvözli a megjelenteket s nyitja meg az V-ik értekezleti közgyűlést.

Gyűlés megnyitása után Péter Károly esperes üdvözli a közgyűlést a »Sóvidéki« ref. egyházak nevében, mire Bod Karoly válaszol és köszöni meg erős hazafias érzéstől áthatott beszédében a fogadtatást és a nagy érdeklődést az ért. közgyűlés iránt.

Menyhárt András ny. esperes ért. egyh. elnök a hitről és tudományról szól igen népszerű formában, könnyen érthető és világos előadásban. A tudomány és hit — ugyanond — csaknem mindig hadilábon állanak, a tudomány támad, a hit rendszerint csak a védő szerepet vállalja. A hit nem a tudomány, de a szív kérdése és érzése. A ker. egyház nem gátolja, de sőt elősegíti a tudomány egészséges fejlődését, nyesegeti azonban annak fattyuhajtásait, ferdésegeit, s a hol a tudomány megáll, a hit tetőzi be a folytatást, hogy minden a nagy alkotónak műve. A tudomány emberi munka eredménye, a hit Isten adománya, a szív érzése és működése. Ne feledjük, hogy a tudás vágya tette tönkre már az édenkertben az emberiség boldogságát. Ne akarjunk tehát mindent tudni, de a szívhez kell a tudományt visszahozni, mert a rideg tudások életben hiányzik a szív érzése: a boldogság alapja. Az evangélium nem alkalmazkodik a tudomány divatos életehez, megmarad ama 2000 éves egyszerűségben, de mindig tiszta és hamisítatlan voltában. Ez alapon sürgeti a párba-jok eltörlesztését, a szegényházak felépítését és így a sok elhagyott, nyomorult istápolását.

Lajos János ért. titkár beszámol a fiók-körök mult évi munkálkodásáról, melyről meggyőződhetünk, hogy sok hasznos egyháztársadalmi üdvös dolgot valósítottak meg az értekezletek, különösen a székelyudvarhelyvárosi fiók-kör, mely a mult évben is előljárt az egyháztársadalmi munkálkodásban jó példával.

Kállai Ferenc pénztáros jelentése szerint az értekezlet vagyona 945 K, a hátrálékokkal együtt pedig 1321 K 70 fillér. Elhatározta az ért. közgyűlés, hogy a szegények, árvák felszolgálása céljából gyűjtéseket eszközölt minden egyházközségben.

Vallásos iratok kiosztása után Menyhárt András buzdító berekesztő beszédével a magasztos, ünnepélyes közgyűlés véget ért.

A jelenlevők egyrésze ezután közebbre gyűlt egybe, melyet egyik parajdi vendéglős szolgáltatott drága és gyarló minőségben, nem gátolta

ez azonban, hogy a kedélyes felköszöntőknek egész hosszú sora ki ne fejlődjen. Ebéd után a község piacterén sikerült népünnepélyt rendezett Hetser Kálmán a résztvevő gyermekeseg öröme és a néző közönség mulattatására. Délután 5 órakor kezdődőleg pedig az iskola szépen feldiszipított egyik termében hangverseny akart lenni, mely azonban az egybegyűlt nagyközönség türelmetlen várakozása és a rendezők odaadó fáradozása dacára is csak este 7 órakor kezdődhetett meg a szereplők jó nagy részének tulságos pontos (?) és lelkiismeretes megjelenése miatt. A társadalmi vállalkozás igen szép és nemes dolog, de csak úgy értékes, ha minden ízében odaadással és jóakarattal pontosan van végrehajtva. Ami a hirdetett programmból megtartható volt — mert Nagy Elemer és Lányi Rózsika szavaiata, jelen nem létük miatt kimaradt — az igen szépen sikerült, valóban díszesre válik Mirse Dénesnek azon nemes fáradozása, melylyel e hangverseny darabjait betanította és vezette. — Hangverseny után tánc volt. Az estély bevétele jelentékeny összeg, miután sokan vettek részt.

Ilyen benyomással és tanulságokkal távoztunk a sófalvi ért. gyűlésről, a mely minden biznnyal emlékezetes marad a megjelentek lelkében.

Tudósító.

Az első unitárius pap Székelyudvarhelyt.

— Püspök-fogadás. —

Székelyudvarhely város unitárius közönsége mult vasárnap ünnepélyes diadalmenettel hozta be első papját a szomszédos Kénos községből. Díszes bandérium és a kocsik hosszú sora kísérte új állomása helyére Vári Albert papot.

Tegnap pedig Ferencz József, a magyarországi unitárius egyház főpapja érkezett ide, hogy az első papot beiktassa, székébe helyezze ő, aki szintén első e téren való működésében városunkban.

A püspököt is díszes bandérium, a város és vármegye közönsége fogadta — felekezeti különbség nélkül. A társulatok és számos testület lobogója alatt jelent meg.

A Rákóczi-induló hangjai mellett megérkezett vonatonál Gotthárd János polgármester a következő beszéddel üdvözölte a város nevében a főpapot:

Méltóságos és Főtisztelendő Püspök ur!

Nekem jutott azon kiváló szerencse, hogy főtisztelendőségedet, mint az unitárius egyház főpásztorát megérkezése alkalmával Udvarhely város részéről a város összes polgárságának nevében üdvözöljem.

A mint igen jól tudjuk, Székelyudvarhely városában az unitárius vallású hívek csak a legközelebbi időben voltak képesek önálló egyházközséget alapítani s mint önálló egyházközség lelkészt is választani. S így az unitárius vallású hívek azon régi ohaja, hogy ők is önálló egyházközséggé alakuljanak, már létesült és ténynyé vált s lelkészüket is egy kiváló egyházi férfi személyében már megválasztották. Ennek következtében örömmel vettünk tudomást arról, hogy Főtisztelendőséged nagy elfoglaltatása mellett is, nem tekintve az időt és fáradságot, városunkat abban a kiváló szerencsében részesíti, hogy itten megjelenve, a holnap megtartandó lelkész beiktatási ünnepélyt személyes jelenlétével is emelni kegyeskedik.

Fogadja tehát főtisztelendőséged ezen elhatározásáért és szíves fáradságáért őszinte köszönetünk ki-

fejezése mellett azon hő ohajunkat, hogy főtisztelendőségedet Isten drága magyar hazánk javára és egyházának boldogítására sokáig őrtesse.

A lelkes eljenzések elhangzása után a püspök megköszönte a szíves fogadtatást, mondván:

Mélyen köszönöm a szíves fogadtatást, melyben engem e nemes város részéről megtisztelni szívesek voltak. Őszintén megvallom, nem számítottam erre, mert hiszen az én idejövetelem valójában csak feltételes volt, amelyre biztosan számítani nem lehetett, de mégis legfőbb vágyam és legfőbb ohajom volt egyházunknak ezen ünnepélye alkalmával itt megjelenni, mert hiszen ez a főmozzanat, hogy Székelyudvarhely városában is lesz egyházunknak ezután állandó lelképásztor. Eljöttem tehát s szívesen és melegen megköszönve a szíves „istenhozott“-at épen olyan melegen mondom rá a „fogadjisten“-t. Örvideni fogok, hogyha itlétem alkalmul szolgál arra, hogy a mostani kissé borult hazai

ként is Istentisztelet tartásában részesüljenek. Ezen magasztos cél elérhetése végett társultak s leányegyházat alakítottak és a szomszéd kénosi unitárius egyházközséghez csatlakoztak.

Midőn ez egyház megalakult, a kis serget azon örömteljes tudat hatotta át, hogy ez által az önálló egyházközség alapkövét tette le, de annak megalakulása idejére még gondolatban sem számitható, holott annak szükségét, jogosultságát — hogy Székelyudvarhely városában, mint a vármegye központján önálló unitárius egyházközség alakuljon — jogosnak tartotta, mivel a vármegye lakosságának egyharmad része az unitárius egyházhoz tartozik.

Ezen gondolatok és vezérelvektől áthatva kezdte meg munkáját a kis egyház s habár kitartó munkásságot fejtett ki és mindent megtett az egyház fejlesztése céljából, a hitbuzgóság és a hívek számának gyarapodásán kívül kevés eredményt tudott felmutatni mindaddig, míg az egyetemes unitárius egyházhoz

Midőn ezekben is dióhéjba foglalva a székelyudvarhelyi unitárius egyház történetét előadtam, az egyház nevében a kegyes adakozók iránt e helyen hálás köszönetemet nyilvánítom, nagy örömnöknek és köszönetünöknek adok kifejezést, hogy méltóságos és főtisztelendő ur ünnepélyünknön megjelenni s annak fényét és díszét főpásztori tekintélyével emelni kegyes volt.

Mindnyájan egy szívvel és lélekkel kérjük a jó Istent, hogy drága életét még sokáig tartsa meg, hogy felépítő templomunk felszentelésében is részt vehessen... Eljen!

A papi lakás előtt László Domokos beszédére a püspök következőleg válaszolt:

Szívből köszönöm a jókívánatokat és azt a meleg üdvözlést, a melylyel fogadnak, most már — úgy veszem észre — a papi lakás házában. Nagyon jól esik, hogy ezen ünnepélyen az isteni gondviselés kegyelméből részt vehetek, mert, amint méltóztatott előadni, ennek az egyháznak történetét részben ismerem. Valóban régi vágyam volt, amire többször adtam bizonyosságot, hogy jó lenne, ha ez az egyházközség állandó lelkészt alkalmazna, mert valóban érthetetlen, hogy éppen a Székelyföld közepén, az anyavárosban nem tudunk három és félszázadaéven keresztül egy önálló egyházközséget fentartani; de a kegyes lelkeknek hitbizonyossága és áldozatkészsége és sokaknak lelki vágya elősegített annyira, hogy most már elmondhatjuk, hogy van már állandó papunk, akinek beiktatására most megjelentem.

Adja Isten, hogy ez a kezdet fénynyel és dicsőséggel folyjon az időknek végéig s az, aki utánam meglátogatja az egyházat — vagy ha én is — megláthassa itt a templomot is!

Azután kezet szorított a főgondnokkal és a teljes papi díszben várakozó Vári lelkészszel s bevonult a papi lakásba.

Este ismerkedési összejövetel volt a Kotónkay-féle kerthelyiségben.

Julius 2-án:

Ma (vasárnap) d. e. 10 órakor az ev. ref. templomban lesz a papbeiktatás, melynek sorrendje a következő:

1. Közének a gyülekezet által.
2. „Ima“ Veress Gábortól. Előadja a Székely Dalegylet.
3. Beiktató beszédet tart Kisgyörgy Sándor esperes.
4. Beköszöntő ima és beszéd. Tartja Vári Albert lelkész.
5. „Isten dicsősége“ Bethoventől. Előadja a Székely Dalegylet.
6. Méltóságos és Főtisztelendő Ferencz József püspök ur főpásztori üdvözlő beszéde.
7. Közének. Énekli a gyülekezet.
8. „Viharban“ Dürrner Gy.-től. Előadja a Székely Dalegylet.
9. Tisztelgések a Püspök ur ő méltóságánál.
10. D. u. 1/2 2 órakor közebéd a „Budapest-szálló“ nagytermében. — Este 8 órakor táncestély.

KÜLÖNFÉLÉK.

Bem és a székely.

(Jelenet a 48—49-iki szadadságharóból.)

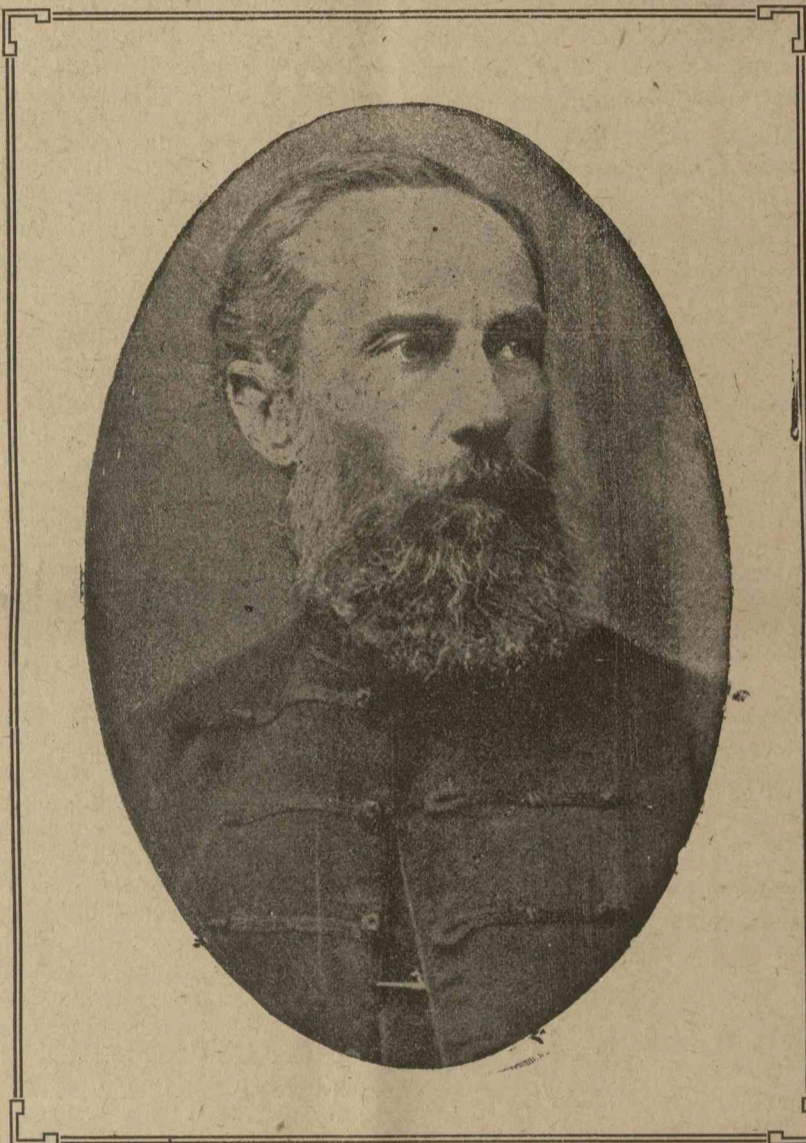
Az öreg Bem apó
Füregé lován nyargal.
Korbáccsal kezében,
Nem is holmi karddal.

A golyó nem fogja,*
Kard, lándzsa se bántja,
Pedig oda vágatja,
Ahol a vést látja.

Fejcsóválva nézi
Bémet egyik székely —
S megragadja lovát
Mind a két kezével:

— Megistálom szépön,
Vigyázzon magára,
Mert hogyha baj éri,
Baj lesz a hazára!

* Székely közhit szerint.

FERENCZ JÓZSEF, unitárius püspök.

állapotok közt legalább egy napra derült hangulatot kapunk mindnyájan, mert a vallásnak, ha van valahol láttatja, főleg abban van, hogy az ember, mikor szénvedeseknek van kitéve, akkor is remélni és bizni tud. Midőn szíves fogadásukat ismételten melegen megköszönöm, ajánlom magamat jóindulatukba. Isten áldása legyen e városban, egyeseken és családokon, legközelebből pedig — mert a föld terményeiből élünk — segítsen arra, hogy a mutatkozó áldást betakaríthassuk. Istennek szent áldása legyen mindnyájunkon!

Majd a nagy és díszes menet a Bethlen-utca 47. szám alatt levő papi házhoz vonult, ahol László Domokos kir. törvényszéki bíró, egyházköri felügyelő-gondnok következő beszéddel fogadta:

Méltóságos és Főtisztelendő Püspök ur!

Harminchárom évvel ezelőtt a Székelyudvarhely városában lakó — akkor még kevés számú — unitárius hívek szükségét érezték annak, hogy papjuk legyen és habár időn-

tartozó hívek és mások is — valóságos különbség nélkül — a cél nemes voltától áthatva, adományokkal hozzá nem járultak. Azok között megemlékezést és hálás elismerést érdemel gyepesi id. László Ferenc és neje Török Ráchelnek 28000 koronát meghaladó adománya, homoródszentpáli Toth Ferenc tanító és neje Benkő Zsuzsa 5000 korona hagyománya, Székelyudvarhely város 400 korona adománya és még többeké. Mindezekhez hozzájárult a „Magyarországi Unitárius Egyház Fő és Képviselő Tanácsa“ erkölcsi és vagyoni támogatásával s legfőképpen Méltóságos és Főtisztelendő Püspök ur atyai szeretetből kifolyó, örökre emlékezetes fáradságtalan munkássága, támogatása és közreműködése.

Ezen nemes cselekedetek alapján épült fel és gyarapodott hívekben és anyagilag annyira ezen kis leányegyház, hogy papilakot, templomhelyet vásárolt, papi fizetést létesített, templomépítési alapot hozott össze, önálló egyházközséggé alakult, első papját megválasztotta, a kinek jelenbe beiktatási ünnepélyére seregünk össze.

— Ha mi elesünk es,
Van még embőr nálunk;
De ha kend elpusztul,
Nem t'om, mit csinálunk?!

Fülei Sz. Lajos.

— **Tízéves találkozó.** A helybeli főreáliskolát ez előtt tíz évvel végzeteknek június 29-én volt találkozója. Valamennyien életben vannak: Balázs Ernő kulturmérnök (Brassó), Kolumbán József mérnök, az államépítészeti hivatalnál (Déva), Staibl Andor gépészmérnök (Budapest, Ganz-gyár), Nagy Károly számtiszt (Budapest, pénzügyminisztérium), Pásztohy Vilmos földbirtokos (Görgey-Szent-Imre), Séra István főgimnáziumi tanár (Felsőölvő), Séra Kálmán helybeli főreálisk. tanár, Weisz György kjegyző (Sövényesség), Zerbos János községi jegyző (Homoród). A megjelenteket a záró ünnepélyen Dr Solymossy Lajos igazgató üdvözölte az intézet és tanári kar nevében, melyre Balázs Ernő mondott meleg szavakban köszönetet, kifejezve háláját egykori tanárai s az intézet iránt. Este a Koronkay-féle kertben jöttek össze a főreáliskola tanárikarával egyetemben, a hol Séra Kálmán köszöntötte fel az intézet igazgatóját s egykori tanárait, melyre Solymossy igazgató válaszolt; fejtegetve az intézet és a tanuló ifjúság viszonyát. A társaságban volt Dr Ráczkó Sámuel orvos is, az intézet volt iskola-orvosa s betegápoló alapjának létesítője. A társaság a reggeli órákig együtt maradt, s a volt osztálytársak kellemes emlékezetet magukkal vevé oszlottak szét.

— **Az egyes hivataloknál** tegnap óta a hivatalos óra rendje megváltozott. A nyári szünet alatt reggel 7 órától d. u. 1 óráig lesznek nyitva a hivatalok.

— **Pályázat számellenőri állásokra.** Udvarhelyvármegyében a székelyudvarhelyi, székelykeresztúri és homoródközlándi járási főszolgabírák mellé számellenőri állásokra a hivatalos közlönyben pályázat van hirdetve.

— **Az unitárius püspök** érkezésekor Valena Ilés fényképész igen sikerült képeket készített. Kirakatában már láthatók.

— **Cégváltozás** Benedek és Nagy cég alatt fennállott cipészüzlet tegnap megszűnt. Benedek Géza egyéni cég alatt nyer folytatást az üzlet.

— **Ex-lex a helybeli pénzügyigazgatóságnál.** Általános elv, hogy pénzügyi törvényeink Labyrinthusában még a legjobb indulatu tisztviselő sem igen tud eligazodni, annál kevésbé okosodhatik ki abból a laikus közönség. Hátha még az egyes «előadók»-at is bizonyos fokú csökönnyösség szállja meg? No akkor jöhet-mehet a szegény közönség, míg az igazságát kijárja — fel a minisztériumig s még akkor sem mindig bizonyos igazságának kiderítése, ha tisztán a referensi — gyakran téves — felfogásokhoz alkalmazkodnak. Eközben pedig, hogy a feleket minő pökhendiséggel és szemenszedett gorombaságokkal traktálják az egyes „előadó” uracskák, azt csak az ilyeneket tapasztalt egyének tudják megmondani. De térjünk a lényegre. Egy csikszépvízi elaggott özvegyasszony — furfangos kijátszás folytán — italmérési jogáról lemondott, a nélkül, hogy cselekedetének tudatával birt volna. Rokonai felvilágosították. Nosza, megindult a kérvényezés. A jog visszaszerezése azonban már a legszélesebb körű indoklás mellett sem ment keresztül a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóságnál. A kérvényezés, vizsgálat, újabb és legújabb folyamodás egész a minisztériumig hatolt, ahol belátva az özvegy asszony igazát, végre is engedélyezték az italmérési jog kiadását. Ez sem volt elég az ügyosztály vezetőjének, smét elutasította a kérvényt; mert hát mit neki a miniszter, ha ő nem akar engedélyt adni!... Három

egész hónapban át ült legutóbb is az ügy évek óta felszaporodott aktákon egyik helyettes előadó képen szereplő fogalmazó ur; aki melleleg mondva — úgy látszik — ugyancsak helyettes főnökétől kapott lecke-keket a felekkel szemben tanúsítandó illendő hivatali tisztességtudásból s azért oly goromba, mint egy favágó... A vége az lett, hogy a miniszteriumnak másodszori érelyes rendelete — a jogaitól megfosztott özvegy asszony engedélyt nyert s kénytelen-kelletlen muszáj volt a helyettes Uraknak azt kiadni. — Ezzel kapcsolatosan még csak annyit: Rossz disznó szakgatja a zsákot s «üres kalász meredez az égne, míg a telt, érett — meghajol!» Így tartja ezt a székely közmondás. Másfelől pedig — ha tetszik, ha nem tetszik a helyettes Uraknak — elvárjuk, a közönség érdekében pedig határozottan megköveteljük, hogy a felekkel szemben hivatali méltóságához illő módon beszéljen és járjon el a fogalmazó — helyettes — ur, legalább a hivatalban... — Mivel egyetlen tisztviselő sem mondhatja — okos ember nem is mondja — el magáról, hogy a közönség és a hivatal ő-érette van, hanem megfordítva. Avagy immár e részben is ex-lex van a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság italmérési ügyosztályában?... Ideje volna már az üresedésben levő igazgatói állást betölteni, mert a helyettes igazgató ur a kiküldetésekkel amugyis rendkívüli módon el van foglalva. (Bek)

— **A kanyaró városunkban** még folyton uralkodik; jelenleg 4 gyermek van benne.

— **Zetelakán** az iskola erdőjét nyilvános árverés útján 5408 K-ért Fábán József fűrészgáros vette meg pénteken.

— **Panasz.** Vettük és adjuk az alábbi sorokat: Székelyudvarhely város közönsége a Petőfi-utcán át a sétaterfélé mentében az ott levő cigányputrikból igen aljas kifejezéseket hall mindennap s a legpiszkosabb szavak egész özöne hallható ott a lármás veszekedés közepette. Isten mentsen, hogy valaki őket rászólással csüitni merje, ha nem akarja, hogy a piszkos zuhatagok eleje repüljenek. Elvárható és el is várjuk a főkapitány urtól, hogy megfogja akadályozni azt, hogy a sétaterre pihenni, szórakozni menő közönség az ilyen szavakat többé nem fogja hallani. Állíttasson oda egy rendőrt s a legcsekélyebb ilyen aljas kifejezésért is kísértesse be a városházára a piszkos szájuakat. Vagy pedig az egész cigánycsapatot telepíttesse ki Szombatfalva városrész végére vagy akárhová, mert a közönség nem kötele a társadalomnak utolsó fokán álló had dühöngését eltűrni. A második a mire szintén felkérjük a főkapitány urat, az, hogy tiltsa meg büntetés terhe alatt a sétaterre vezető hidak környékén a ruha nélküli fürdést. Ezen arcátlan tettekben szintén a cigányok s azok rajkói a főkolompok. Ugy hisszük, hogy e tekintetben a kifüggesztett táblák megfelelőek lennének és a kívánt eredmények elérhetőek volnának.

— **Székelykeresztúron** a kir. járásbírószághoz kitűzött tűzifa szállítására vonatkozó árlejtésre ajánlat nem érkezett. A helybeli kir. törvényszéknél e napokban megtartott árlejtésen pedig Papp Lőrinc (Máréfalva) 50 százalék, id. Olasz János (Máréfalva) 52 százalék és Ráduly Sándor 55 százalék felülfizetéssel tettek ajánlatot.

— **Az O. M. K. E. dalmátországi tanulmányutja.** Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés a nyár elejére tervezett dalmátországi tanulmányutját szeptember hó közepén okvetlenül megtartja. A tanulmányut iránya: Budapest—Fiume—Zára—Spalató—Rugaza—Cattaró—Cettinje—Skutari. Az utazás 14 napra terjed, vasuton második, hajón első

osztályon történik. Az összes ellátási és utazási költségek Budapesttől Cettinjeig és vissza 350 koronát tesznek. A tanulmányuton való részvételre szeptember hó elsejéig lehet jelentkezni az O. M. K. E. központi irodájában, ahol a bővebb felvilágosításokat is megadják.

— **Üdvös megtérés az orvosi tudományban.** Igen érdekes és a szenvedőknek rég kívánatos megtérést észlelünk egy régi orvosi elmélethez egy fővárosi orvos gyógymódjában, amely feltűnően kedvező sikerei révén a társadalom legjobb és legműveltebb köreiből gyorsan polgárjogot nyert és rohamosan terjed. Ezen gyógymód a vergyógyítás (Hemopatia), amely kizárólagosan a vergyógykezelésével gyógyítja a neurastheniát és egyéb idegbajokat, az asthmát, gyomor-, sziv- és vesebetegségeit; a köszvényt, még pedig sokkal tartósabban és biztosabban, mint bármily más újabb gyógymód vagy gyógyfürdő. E gyógymód megalapítója Dr Kovács I., fővárosi orvos, a ki évezredeken át uralkodó humoralpathologia elveiből visszatérve csakis a test nedveinek kóros elváltozásaiiban keresi a betegségek keletkezését és ezeknek gyógykezelésében a beteg szervek gyógyulását. Elért bámulatos eredményei tudományos hitelét legfényesebben igazolják, mert néha a legválságosabb betegeket is rövid idő alatt tartósan rendbe hozta. Dr Kovácsnak Budapest V., Váci-körut 18 sz. I em. egy e célra szolgáló rendelő intézete van, ahol naponta fogad betegeket. Mindazok, kik a fent felsorolt bajok egyikében szenvednek, igaz szívvvel ajánljuk vidékünkön is elismert hírneves szaktudóshoz fordulni mielőtt valamely gyógyfürdőbe mennének. 178

— **A sertésvész** miatt az elmúlt héten ismét zárlat alá került városunk.

— **Vidéki előfizetőinket,** kik lapunkat nem kapják idején kézhez, kérjük erről beünket értesíteni, hogy a késedelem okáról meggyőződést szerezhessünk, ezeket elháríthassuk.

LEGUJABB.

Vármegyénk vezéremberei az oláhfalvi követnél.

Értesültünk arról, hogy Dr Damokos Andor alispán és Dr Váentsik Ferenc m. tisztügyész a napokban Daniel Gábort meglátogatták.

A látogatás privát természete minket nem érdekel, de nem palástolhatjuk el honfiúi érzelmeinket közelről érintő azon aggodalmunkat, hogy most, a vármegyei tisztviselők nemes és hazafias határozata után, nem jut-e káros kapcsolatba ezen látogatás a tisztviselők tanúsított magatartásával.

Mi feltétlenül elismeréssel viseltetünk vármegyénk ezen két vezető tisztviselőjével szemben, de ha mégis aggodásaink közepette, ezen látogatás háttérben politikai vonatkozást sejtünk és ezzel itt foglalkozunk, azt tesszük azon feltő gondoskodásból és reménykedésből, hogy Dr Damokos Andor alispán és Dr Váentsik Ferenc m. tisztügyész urak bizonyára meg fognak minket — esetleg egy nyilatkozatban — nyugtatni a felől, hogy Dr Daniel Gáborral való érintkezésük — politikai jellegű nem volt.

Hiába, Dr Daniel Gábortól — féltjük ami embereinket!...

Szentes diszpolgárai.

A város minapi rendkívüli közgyűlésén a Fejérváry-kabinet ellen foglalt állást és a város diszpolgáraiá választotta Kossuthot, Apponyit, Ugront és Bánffy.

Kossuth-szobor leleplezés Zomborban.

Most leplezték le Zomborban Kossuth Lajos szobrát nagy ünnepségek között. Az ünnepélyen részt vett Kossuth Ferenc is, a ki nagyszabásu beszédet tartott az ünnepélyen.

Az egész Dunántul lázong.

A Dunántul négy vármegyében, Tolna, Veszprém, Somogy és Baranyavármegyékben óriási aratósztrájk ütött ki. Az egész vidéket katonaság szállotta meg. A csendőrök eddig 25 embert lőttek le s csak egy szolgabíró 900 embert tartóztatott le s itélt el. Az emberek valósággal dülnek el az éhségtől s óriási közöttük az elkéseredés. Az egész vidék csatatérszerű színezetet öltött.

Egy fellázadt hajószemélyzet.

Odesszából jelentik, hogy ott egy hajó legénysége, egyik társuk ártatlan megöletése miatt fellázadt s az egész tisztikart lemészárolta.

Szünet a politikában.

A politikában szélesönd állott be. Azt hiszik, hogy pár nap múlva talán fordulat fog beállani a válság ügyében, de mind-egyeddig semmi biztosat nem lehet tudni.

A főispánok.

A főispánok dolgáról Fejérváry — hir szerint — örvendetes eredményről számolhat be magának. Annál kevésbé örvendetes a nemzeti küzdelem szempontjából, hogy a főispánok — köztük Udvarhelyvármegye jelenlegi főispánja — az alkotmányértő kormányzás képviselőit is vállalkoznak.

Ex-lex a fővárosnál.

Budapest székesfőváros egyik tanácsnoka a havi fizetéséről szóló nyugtára bélyeget nem tett s miután a számvevőség ilyen nyugtát elfogadni nem volt hajlandó, kijelentette a tanácsos, hogy ha 24 órán belül fizetését ki nem adják, a várost beporli.

Az ellenzék talpon van.

Az ellenzék vezérlő bizottsága a szünet alatt is együtt marad. Justh Gyula is csak a jövő hét végéig nyaral, azután visszatér a fővárosba.

CSARNOK.

Szines ujdonságok.

Gyűjti: Bonta.

A koalíció egysége megbomlott. A függetlenségi párt nem enged véleményéből, melyet parthatározattá is emelt. A koalíció többi pártja ezzel szemben ellentétes álláspontra helyez-

A politikai feladás szerkesztő helyett:

Metegh Bábel

latóhajtásos és szerkesztő

kedett s illetékes körök véleménye szerint nem is csatlakoznak a függetlenségi párt határozatához. A végzetes nézeteltérés abban kulminál, hogy míg a függetlenségi párt szerint „Fejérvárynak nincs ezen bőr az arcán” — addig a többi párt erős meggyőződéssel állítja, hogy igenis: „Fejérvárynak az arcán vastag a bőr”.

Érdeklődéssel várjuk Tisza nyilatkozatát, ki valószínűleg az utóbbi véleményhez csatlakozik; de mivel szíven viseli a koalíció sorsát: indítványozni fogja Fejérvárynak, hogy nemési levél alakjában küldje el arca bőrét egyik főkortestnek.

Igy a függetlenségi pártnak teljes igazsága következik be s a többi pártok kénytelenek lesznek hozzá csatlakozni.

... Szegény Tisza, miért is bántjátok? ...

— Mit szólsz Fejérváryhoz?

— Olyan emberrel nem állok szóba.

Tisza bukásával együtt bukott a régi rendszer is. A modern Dugovics magával rántotta a megsemmisülésbe a jó nevű lapsus linguae-t is. E helyett most a sajtóhibák kezdik magukhoz ragadni az országos hírnév uralmát.

Pl. A felhivatalos legutóbbi számában olvassuk: Fejérváry nem létezik. Csak a betűszedők óriási tévedése folytán született meg e név. A miniszterelnök eredeti és igazi neve: Mireváry?

Perczel Dezső kijelenti utólagosan, hogy „Téves az az ujságok által terjesztett hír, mintha a nevezetes nov. 18-iki ülésen Tisza hozzám felintett volna. — Dehogy! engem intettek le.”

Az azonban igaz, hogy Vörös László vörös; kipirult a nagy dicsőségtől.

IRODALOM.

„Maga is zsidó?” Ezt a kérdést gyakran hallani minden bántalom nélkül. Azonban ezt a nálunk mindig aktuális kérdést csinos kuplé-mezbe öltöztetve szívesebben hallgatják meg mindenütt. Jellemzi a kuplé óriási sikerét, hogy amint azt statisztikai-

lag kiszámítanunk sikerült — az eddig kibocsátott kilenc kiadásból 3929 darabot antisemiták vettek meg — míg 5071 drb izraelita felebarátaink között fogyott el.

Kevés olyan népszerű kuplé ismerünk mint a „Maga is zsidó?” Könnyen érthető, mert Falk Richárdnak, a kipróbált tollú író kedves és humoros szövege igen alkalmas arra, hogy megkedveltesse a vidám mókádalt, melytől egész Budapest nyári színházai visszhangzanak. Az ötletes muzsika Hetényi Albertet, a jónévű zeneszerzőt dicséri. A remek, kacagtató cimlapot Linek Lajos készítette.

E nagyszerű kuplé a „Nota Ujság” 14-ik száma; ára énekekre és zongorára csak 20 fillér. A „Nota Ujság” eddig megjelent 14 száma 20 fillérről megrendelhető Klöcker Ede zeneműkiadóhivatalában Budapest VIII. Józsefkorut 21/24 és kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társai könyvkereskedésében) Székelyudvarhelyt.

ISMERETTERJESZTŐ.

A tüznélküli konyha. Már az 1867. évi párisi kiállításon bemutatták az ugynevezett «norvég önműködő konyhát», mely azonban akkortájt alig keltett figyelmet. A találmányt csak néhány éve kapták föl az amerikaiak és a németek. A találmány egy szénvel vagy szénával kibélelt láda, a melybe beleállítják a csak pár percig főtt és agyagedényekbe helyezett ételt, mire az tovább fő, mivel a hő nem illanhat el a ládából. Az új főzőeszköznek előnyei közé tartozik a tüzelőanyag jórésztének megtakarítása, a főzéssel járó munka csökkenése, a konyhaszag eltűnése. Valószínűnek látszik, hogy a praktikus találmány csakhamar mindenfelé el fog terjedni.

Az ősök kultusza Japánban. Az európai kutatás már régóta foglalkozik a japániaknál szokásos babonákkal és különösen azon hitteivel, mely szerint a meghaltak lelkei a földön járnak és az élőkkel érintkeznek. Eza hit a japániak mindkét vallásának a Shintoizmusnak és a Buddhizmusnak közös vonása. Hogy a japánok mennyire hisznek abban, hogy a meghaltak szellemei az élők közt maradnak és azoknak minden szavát hallják, elég rámutatni Togo admirálisnak a múlt év Szilveszterén mondott beszédére, melyet az esetek szellemeihez intézett.

Megvagyok győződve, ugymond az admirális. — hogy a mi győzelmünk hire nektek is nyugalmat és békét szerez.

A japáni sohasem feledkezik meg meghalt rokonairól, s így például

halottak napján, amelyet jul. 13-án tartanak, — különböző ételekkel kedveskednek az éhező szellemeknek. 9 házi oltarra gyümölcsöt, tésztát, cukrot és a meghaltaknak kedves ételeket halmoztak föl, míg ital gyanánt teát szolgálnak föl. Este a házak előtt faklyákat gyújtanak, hogy a szellemek a temetőből jövet megtalálják a hazavezető utat, a tenger mellett és a folyók partjain pedig hasonló célból máglyákat gyújtanak föl. Éjszakának idején az oltáron fölhalmozott összes ételeket a temetőbe viszik és a sirokra rakják. Másnap, 14-én folytatják az előző napi szertartásokat s a következő nap hajnalán ezer és ezer kis hajócskát bocsátanak vízre, melyek a meghaltak számára ételekkel, áldozatokkal, írásos üzenettel és imákkal, üdvözlésekkel, gyertyákkal és apró lámpákkal vannak megrakva.

Japánban igen sok szép monda forog közszájon, melyek valamenynyien azt bizonyítják, hogy az a kapocs, mely a szeretteket az életben összefűzte, még a halál után sem szakad szét. Így gyönyörű mondák szólnak az anyai szeretet hatalmáról, a jegyesek szerelemről, stb. A meghalt gyermekek védelmére a japániak fantáziája egy különös istenséget teremtett, kinek neve Tizo, s aki megakadályozza azt, hogy a gyermeklelek rossz hajlamu szellemek társaságába kerüljön.

KÖZGAZDASÁG.

Választmányi ülés. Az Udvarhely-vármegyei Gazdasági Egyesület választmánya e napokban Dr Damokos Andor alelnök és Pálffy Dénes tb. elnök vezetésével tartotta meg ülését, melyen Dorner Béla székely kirendeltségi megbízott és Meiszner Ernő állattenyésztési felügyelő is résztvett. Az ülés legfontosabb tárgyát Orosz Lajos választmányi tagnak az állattenyésztési szabályrendelet tervezete némely szakasza módosítására vonatkozó indítványa képezte. Beható tárgyalás s többek felszólalása után, elintézt nyert és annak idején az egész szabályrendelet ismertetjük. Hlatky Miklós titkár bejelentette, hogy 9 egyesületi tag 27 drb és 26 nem tag 40 drb, összesen 77 drb borjút hajtott ki az egyesület által fentartott szüzugyula legelőre. Ezek után a remélhető bevétel 597 K, míg a biztos kiadás 950 K, tehát 353 K veszteség mutatkozik a legjobb esetben. A választmány a titkár bejelentését tudomásul véve, Szabó

István vál. tagot felkérte, hogy a nyáron legalább háromszor az állatokat vizsgálja meg és a helyszínen a pásztort utasítással az esetleges kaszálatást illetőleg lássa el. Egy-egy kiszállásért 10 K-t feiszámíthat. Az arató munkásokra vonatkozó alispáni átiratot azon megjegyzéssel vették tudomásul, hogy kivételeles intézkedésekre szükség nincs. A vármegyében az aratógépek száma jelenleg 4 drb. A módosított alapszabályokat a földművelésügyi miniszter 48,071—905. sz. a. jóváhagyta. A tagoknak megküldik. Pálffy Dénes indítványára elhatározták, hogy a 17 falu közönségét megkeresik havasi legelőjüknek miniszteri segítséggel üszöglegelővé fejlesztése tárgyában. A gazdasági egyesületek orsz. szövetségébe megbízottakul: Daniel Lajos, Gyárfás Endre, Orosz Lajos és Ugron Zoltán küldettek ki. A kisorsolt kincstári lovagnak tenyésztési célokra leendő átvételét jövőre is fentartandónak véleményezték. Meiszner Ernő azon kijelentését, hogy az őszi üszökiállításra 400 K rendelkezés alatt áll. Mire a választmány elhatározta, hogy a kiállítást a homoródi járásban tartják meg s bizottság alakítására Daniel Lajos felkérte. A miniszteri kirendeltséget pedig megkeresik, hogy a tavaly a száj- és körömfájás miatt fel nem használt 800 K-t bocsássa rendelkezésére. Hogy az O. M. G. E. és E. G. E., valamint az alsófehérvármegyei gazdasági egyesület f. évi szeptember 30 án Nagyenyeden mezőgazdasági kiállítást rendez, tudomásul vették és a tagokat a bejelentések megtételére felhívják. Más apróbb ügyek elintézése után, a jkv. hitelesítésére Dr Demeter Lőrinc és Szabó István felkértek s ezzel az ülés véget ért.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. I. Kisgalambfalva. A csinos költeményt közöljük. Hazafias buzgólkodását kitűzött célunk érdekében jövőre is kérjük Levél ment.

Munkatárs. Szíves ajánlatát köszönjük, de tisztelet-példányt jövőre csak igen megválogatott és tényleg dolgozó munkatársainknak küldhetünk. A „Székely-Udvarhely” előfizetési ára különben oly elenyésző csekélység, hogy arra bármily széreny viszonyok között levő ember előfizethet.

Érdeklődőnek. Székelyudvarhely rendezett tanácsu város terület nagysága 17.23 négyszög km. Határa 2987 kat. hold és 1364 négyszög öl. Ebből 1257 kat. hold és 27 négyszög öl szántó, 65 hold kaszáló, 75 hold és 137 négyszög öl legelő, 727 hold és 500 négyszög öl rét és kert, 720 hold 52 négyszög öl erdő és 184 hold 1232 négyszög öl terméketlen, kopár terület.

Legjobb szépi tőszér!

Hölgyek részére nélkülözhetetlen!

A női szépség

elérésére, tökéletesítésére és fentartására

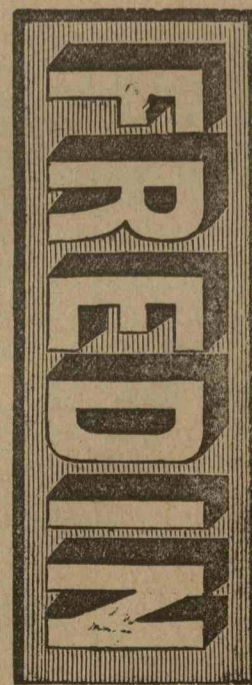
legkitűnőbb és legbiztosabb a vegytiszta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmazó, teljesen ártalmatlan, minden gyógyszerárban, drogériában és illatszertárhelyeken kereskedésben kapható

Ezen világhírű arcképcséltévolit szeplőt, májfoltot, pattanást, miteszert és más minden bőrbajot, sőt ráncokat, himlőhelyeket is az arcot fehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára: kis tégely 1 kor., nagy 2 k. Margit hölgypor (3-féle színben) 1-20 k., Margit-szappan 70 fill. Margit fogpép (Zahnpaste) 1 kor. Margit-aroziv 1 kor. Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beiktatása után küldi a készítő: FÖLDES KELEMEN gyógyszerész, Arad. Főraktár: Székelyudvarhelyt. Konocz Ármin, Solymossy János gyógyszerészek.

Csodás, gyors és biztos hatása Törv. védve. Óvakodjunk utánzatoktól!

KÉRJEN

csak Seller és Kary-féle

legjobb tisztítószert minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcaif, oscarina, chevreaux és lakkeipőhöz. Bécs, XI/II.

Aki gyorsan és előnyösen házat, birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar, **Aki** bármiféle állást vagy foglalkozást keres, **Aki** lakást, üzletet, birtokot stb. bérbe venni vagy adni kíván, **Aki** társat, pénz kölesőt stb keres, **Aki** szakácsnőt, **Aki** szobalányt, mindenest, gyermekleányt keres, **Aki** férjhez menni, **Aki** nősülni, vagy más ismeretséget, vagy levelezni akar,

biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi

a „SZÉKELY-UDVARHELY” apró hirdetés rovatát.

Őszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

helyesen alkalmazva, minden növénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágyája. Kivánatra szakmunkákkal és árajánlattal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz-körút 3. sz.

a Thomassalakgyárak, Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén. Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Szám: 2774—905. szb.

Pályázati hirdetés.

Udvarhelyvármegye-székelykereszturi járás, Rugonfalva, Alsósímenfalva, Szentmiklós, Bethfalva, Kiskede, Nagykede községekből álló Rugonfalva székhelyvel megüresedett körjegyzői állásra pályázatot nyitok.

Felhívom pályázni ohajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérsüket hozzám **1905 évi július hó 1-ig** annál is inkább adják be, mert a később érkező folyamodványokat figyelembe venni nem fogom.

Javadalmazás:

1. Törzsfizetés 1600 K. 2. Lakbér 100 K 3. Irodaátalány 82 K 80 f. 4. Utálatány 130 K. Összesen 1912 K 80 f.

Magánmunkálatok után szabályrendeletileg megállapított díjakat szedheti.

A választást *folgó évi július 8-ának d. e. 10 órájára* tűzöm ki Rugonfalva község házához.

Székelykeresztur, 1905. június 14. 177. GÁLFFY, főszolgabíró.

Legolcsóbb és legesinosabb nyomtatványokat készít **Betegh Pál és Társai** nyomdája Székelyudvarhely.

Szám: 2544—905 tkvi.

Hirdetés.

Szentegyházassalálhalva község telekkönyvi helyesbítés ügyében a telekkönyvi munkálat befejeztetvén, erre nézve az 1892. évi XXIX. t.-c. értelmében a tényleges birtoklás tulajdonjogának telekjegyzőkönyvekbe

való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, ez az a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi 29. t.-c. 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e §-oknak az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5 és 6 §-ában és az 1891. évi XVI. t. c. 15 §-a a. pontjában foglalt kiegészítést is, valamint az 1889. évi 38. t.-c. 7. §-a és az 1891. évi XVI. t. c. 15. §-a b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. évi XXIX. t.-c. 22 §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis **1905 december 31-ig** bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2. Hogy mindazok, a kik az 1886. évi 29. t.-c. 17. és 18 §-ainak értelmében, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. és 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is s tényleges birtokos tulajdonjogainak bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásokat 6 hónap alatt, vagyis **1905. december 31-ig** bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert e meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondások többé figyelembe vétetni nem fognak.

3. Hogy mindazok, kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az annak folyamán

történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat, kik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis **1905. december 31-ig** bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az említett bejegyzéseket csakis a törvény rendes útján és csak az időközben

nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a menyiben azokhoz egyszersmint másolatokat is csatoltak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhelyt, 1905. május hó 15-én.

MIHÁLY JÁNOS, kir. tszéki egyes bíró.

„Hermandol“ klozet-papír a legjobb!

HEGEDŐ, VONÓ, KELLEKEK ÉS HUOK

SZIVAR-, SZIVARKA-,

DOHÁNYTÁRCAK

ERSZÉNYEK ÉS PÉNZTÁRGÁK

MONOGRAMMOK levélpapír és fehérnemű bélyegzéshez, minden betűvel, 1 d b 1 kor. Kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSAI

könyv- és papirkereskedésben Székelyudvarhelyt.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

Papírok, írószerek, szivacsok!

Olcsó legyezők és díszművek!

Ernst György CUKRÁSZDÁJA ÉS KÁVÉHÁZA

Székelyudvarhelyen, Batthyány-tér 5. szám alatt.

Mindennap kitűnő fagyaltok, friss torták, izletes cukrász-sütemények, jeges és tejes kávé kapható!

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszemléklapok, valamint címtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos árban. Továbbá **műkedvelő ifjaknak**, kik a festészetben bevezető utmutatást ohajtának nyerni, **oktatási adok** óránként egy korona díjért.

BÁMULATOS OLCSÓSÁGU**KÉPES LEVELEZŐLAPOK**

melyek az ezredéves kiállítás főbb nevezetességeit, hazánk nagyobb városait, vidékeit és a történelemből vett eseményeket ábrázolják, előnyös és nagy vételnél fogva bámulatos olcsón

2 darab egy krajcár

Udvarhelymegyében csakis

Betegh Pál és Társai papirkereskedésben Székelyudvarhelyen

kapható, ahol óriási választék áll különféle művészi tárgy és helyi képes lapokból a n. é. közönség rendelkezésére.

Hetenként **ujdonságok** képes levelezőlapokban!

Fűszer-, porcellán- és tüvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendtelenségeiben, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden ne-mében, a nyálkás aranyrben, hasszervi dugulásokban, huygkő képződéseiben, mézes huygárban, görvély- és mirigydagokban, angolkóros csontlágulás- és sorvadásokban. — A legkittűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenként háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTERY GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz“ Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy e napokban Székelykereszturon, a Kossuth-téren fiókküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrifagerendelyvel ellátott miskolci váltókeinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szerzőszámokat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vasárúkat **legelőnyösebb árban** és figyelmes, kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangú gyárakból nagy választékban beszerzett **többféle legjobb szerkezetű varrógépraktárunkra**, melyek felelősség mellett igen előnyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlva magunkat s jóindulatu szives pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely

fiókküzlet Székelykereszturon.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolcsóbtól a legfinomabbig, mindennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyermekruhákban.

Férfi és női diszkalapok, cipők és nagy választék fehérneműekben, kitűnő hazai gyártmányu vásznakban, asztalneműekben és butortakarókban, futószőnyegeken, nagy szőnyegeken.

Összes ruhadiszek, nap- és esőernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellekben, bluzok és alsószoknyákban állandó nagy raktár.

Legolcsóbb árak!

Utli bórúndók a legnagyobb választékban.

Szappanok, illatszerek fog- és ruhakelék

Gyertyánty J. fiai vasnagyszerkedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

Olesó pénz

Székelyudvarhelyt, Kossuth Lajos utca 16. sz. a (Betegh Pál és Társai könyvkereskedésével szemben) jelzőlog-forgalmi irodát nyitottam és az érdeklődő közönség becses tudomására adom, hogy 4—4 és fél százalékkal mellett már 300 koronától kezdve olesó kölcsönöket eszközölök.

Ugyisint adás-vételeket, birtokok, erdők és bányatermek értékesítését is elvállalom. Mérsékelt díjazás előleges megállapodás szerint, az ügyletek lebonyolítása után.

Értekezhetni naponta d. e. 8—12-ig, d. u. 2—5 óráig. Levél útján is szívesen szolgálok díjtalan felvilágosítással, megfelelő válaszbélyeg ellenében.

148 **Árvátfalvi Bokor András.**

Több jó butor-asztalos segédet keres:

GYARMATHY ISTVÁN
 épület és butor asztalos Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca.

HIRLAPOK, FOLYÓIRATOK, ZENEMŰVEK
 és bármely más irodalmi munkák eredeti áron. minden költség felszámítása nélkül való beszerzését a leggyorsabban és legpontosabban teljesíti

Betegh Pál és Társai könyvkereskedése
 Székelyudvarhely.

Iszákosság nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ mindegyik szobeszedő a tartózkodásról, mert csodálatos ellenálló képessé teszi az iszákosság a szeszes italt.

A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető méla csak nem is sejt, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békítette ki ismét sok sok ezer férfit a szegény és becselenségtől, megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséséhez segített és nagyon sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próba-adagot és egy köszönő irással telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőzőhessen biztos hatásáról. Kezessékünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

128

INGYEN PRÓBA 186. SZ.
 Vágja ki ezen szelvényt és küldje meg ma az intézetnek. (Levelek 25 fill., lev. lapok 10 fillérral bérmentesítendőek.)

COZA INSTITUTE
 (Dept. 186.)
 62, Chancery Lane,
 London, Anglia.

GŐZCÉPLŐ KÉSZLETEK

KEDVEZŐ FELTÉTELEK MELLETT
 CSAPÉ ÜZLETEK IS KÖTTETNEK.

AGRARIA

A SZAB. OSZTR. MAGYAR ÁLLAMVASUT-TÁRSASÁG RESICZAI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

NICHOLSON GÉPGYÁR RÉSZEVTÁRSASÁG GAZDASÁGI GÉPOSTÁLYÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

AZ "AGRARIA" HAZÁNKBAN AZ EGYEDÜLI IPARTERJESZTŐ VÁLLALAT, MELY KIZÁRÓLAG MAGYAR GYÁRTMÁNYOKAT HOZ FORGALOMBA.

"FONTOS!" ÁLTALÁNOSAN ELISMERVE!

AVESZPRÉM VÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET KIÁLLÍTÁSÁN BEMUTATOTT NYILVÁNOS SZÁNTÁSÉRT NAGY ARANY ÉREMMELEST ÉS DISZOKLEVÉLLEL KITÜNTETVE.

ÁRNY ÉREMMELEL KITÜNTETVE MINDEN TALÁRHOZ MEGFELELŐ VETÉSI UTASÍTÁS JUTÁNYOS ÁRAK

ÁRJEGYZÉKÜNK MINDEN GAZDÁRNAK FONTOS TANÁCSADÓ, ÉS KIVÁRATRA DUMENTESEN KÜLDETIK!

SÜRGŐNY VAGY LEVÉLCZIM: **"AGRARIA" BUDAPEST**

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT névvel, tiszta és ment káros alkatrészekből.

SCHICHT-SZAPPAN

(„szarvas“ vagy „kulcs“ szappan)

a legjobb és használatban legolcsóbb, minden ruhanemű és mosási módszer részére

JÓTÁLLÁS: 25.000 koronát fizet Schicht György cég Auszsigban bárkinek, aki bebizonyítja, hogy szappana a „Schicht“ névvel, valamely káros keveréket 203 u. tartalmaz.

179

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
 Budapest, Váci-körút 63,

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcsepplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-csepplőgépek, löhere-csepplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecsavágók, répavágók, kukoriczamorzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL ÉS TÁRSAI

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

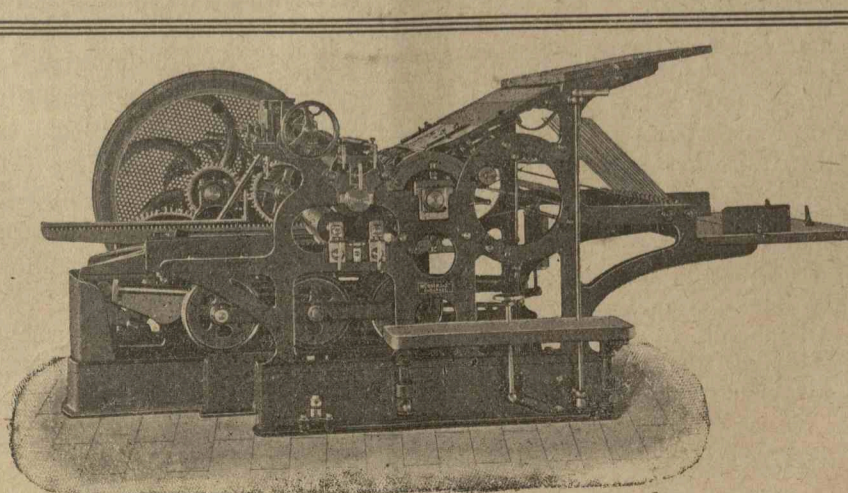
Versenyt kizáró olesó árban elfogad és szaksterü, izléses kivitelben készít el mindennemű

nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

Folyóiratok, hirlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfelszámítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek
 papir-, író- és rajzszerek

nagy választékban és olesó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberen-
 dezések mérsékelt árak mellett.
 Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY
 c. legelterjedtebb független lap szerkesztősége és kiadóhivatala.

Nyomatott Betegh Pál és Társai könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1905.